

De handschriften

(uit een presentatie)

... u moet zich voorstellen, dat er in de voor-Reformatische tijd maar één Bijbel bestond. In het Latijn, de zogeheten Vulgata. En in de kerkelijke bijeenkomsten werd dan ook die Bijbel - in het Latijn - voorgelezen. Men had geen oog voor het Grieks, de grondtekst van deze Bijbel in het Latijn. Maar er was één man, die daar wel oog voor had, een humanist. God gebruikt altijd ongebruikelijke wegen. Deze humanist was Desiderius Erasmus, een Nederlander.

Erasmus is de eerste geleerde, die een Griekse tekst van het Nieuwe Testament gepubliceerd heeft. Die publicatie heeft een enorme sensatie teweeggebracht. In het eerste half jaar nadat die Griekse tekst was uitgebracht, werden er alleen al in Frankrijk 150.000 exemplaren van verkocht. Die uitgave bracht de Rooms-Katholieke kerk in grote verlegenheid. Op de universiteiten werd al snel duidelijk hoe groot het contrast was tussen het weelderige leven van de geestelijken, vergeleken met de inhoud van het Nieuwe Testament. Uiteraard had de moederkerk daar een goed antwoord op: de paus deed het boek in de ban. Het was verboden om dit boek te lezen.

Ook toen al zorgde het Grieks van Gods Woord voor grote problemen bij de geestelijkheid. Dat zult u ook ontdekken als u er mee aan de slag gaat. Het zal u door de geestelijke leiders niet in dank worden afgenomen. Want met het Grieks, daar krijg je problemen mee. Het is maar dat u het weet.

Erasmus heeft die Griekse tekst in 1516 uitgegeven. En de tweede editie in 1519. Je kunt zeggen dat de Reformatie gedeeltelijk steunt op het werk van Erasmus. Want toen de Bijbel in de landstalen vertaald werd, en beschikbaar kwam voor het 'gewone volk', de 'leken', werden die vertalingen gebaseerd op het werk van Erasmus. Voor het eerst werd een vertaling niet vanuit het Latijn weergegeven, maar werd er direct vanuit de Griekse grondtekst gewerkt.

Toen hebben in de loop van de eeuwen diverse wetenschappers zich bezig gehouden met de vraag: 'Hoe betrouwbaar zijn de Griekse handschriften die aan ons zijn overgeleverd?' Men heeft in de loop der tijd zo'n vijfduizend Griekse manuscripten van het Nieuwe Testament gevonden, deels in hoofdletters (de majuskels) en deels in schuinschrift (de minuskels). De belangrijkste handschriften, en daar zijn alle geleerden het over eens, zijn drie majuskels: de codex Alexandrinus, de codex Sinaiticus en de codex Vaticanus. De rest van de handschriften zijn wel nuttig, maar vooral om de tekst van de drie grote handschriften te bevestigen. Tischendorf, een van de allergrootste handschriften-geleerden ooit, heeft zo'n samenstelling van de drie grote handschriften voorgesteld. Het was echter de Amerikaan A.E. Knoch, die zo'n tekst heeft samengesteld, die hij de Concordant Greek Text (CGT) noemde. Compleet uitgewerkt in de karakteristieke letter van de codex Vaticanus.

Blijft de vraag: 'Hoe betrouwbaar is de Griekse tekst?' Daar kun je lang en breed over praten, maar de feiten liggen heel simpel: 99,9% van de Griekse tekst is absoluut betrouwbaar. De 0,1% is onderwerp van veel discussie, maar heeft vooral betrekking op spelvarianten en kleine afwijkingen.

Nu zijn er mensen, die horen dat er verschillende uitgaven van de Griekse tekst zijn, zoals de tekst van Erasmus (de zogeheten Textus Receptus), de tekst van Nestle Aland en die van de CGT. En die mensen zeggen dan: 'O, er zullen wel grote verschillen zijn tussen die verschillende uitgaven.' Nou, ik zal u één ding zeggen: de grote verschillen en problemen zitten niet in de *handschriften*, maar vooral in de *vertaling* van die handschriften.

Eén voorbeeld van een handschriftenkwesie wil ik u niet onthouden.

Het beroemde – of beruchte – 'comma Johanneum'.

In 1 Johannes 5:7 staat er in onze NBG-vertaling: 'Want drie zijn er, die getuigen [in de hemel: de Vader, het Woord, en de heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er, die getuigen op de aarde]: de geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één.'

U ziet in dit citaat de haken [] vermeld, die in de NBG-vertaling te vinden zijn.

Wat is er aan de hand?

Die 'drie getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest' is een bedachte tekst.

In alle 5000 Griekse manuscripten van het Nieuwe Testament is dit zinsgedeelte niet gevonden.

Het is een bedachte tekst, om de Drieëenheid mee te bewijzen.

Deze tekst komt voor in de Vulgata.

In zijn 1516-editie nam Erasmus deze tekst niet op, omdat deze tekst in alle manuscripten, die toen ter beschikking stonden, niet voorkwam.

Erasmus werd in zijn voorbereiding van zijn 1519-editie erop gewezen, dat de Vulgata, de Bijbel in het Latijn, deze zinsnede wel had.

Erasmus, als een integere geleerde, hield voet bij stuk, en weigerde die zinsnede van de Drieëenheid in zijn editie op te nemen.

De 1516 en 1519-editie is dan ook zonder het 'comma Johanneum.'

Toen Erasmus echter danig onder druk werd gezet door de Rooms-Katholieke geestelijkheid, deed hij een - te rase – belofte.

Erasmus beloofde, dat als er minstens één Grieks manuscript op zou duiken, waarin het 'comma Johanneum' wel aangetroffen zou worden, dat hij dan die gewraakte passage in zijn volgende editie zou opnemen.

Erasmus werd op zijn wenken bediend.

Niet lang daarna werd een obscuur manuscript 'ontdekt'.

Een 16e eeuwse minuskel - het zogeheten 1520 manuscript van de Franciscaner broeder Froy – werd gevonden.

Het was duidelijk een vervalsing.

Maar Erasmus werd door zijn belofte gedwongen om de bewuste passage in zijn volgende 1522-editie op te nemen.

Vervolgens werd deze tekst in de Bijbelvertalingen opgenomen.

Het verwerpelijke is, dat iedere theoloog van deze actie op de hoogte is.

Ook de vertalers van het NBG.

Zij weten heel goed, dat het een gefabriceerde tekst is.

Maar toch hebben zij die tekst in onze Bijbel opgenomen.

Op een diabolische manier.

Zij hebben de 'toevoeging' tussen vierkante haken geplaatst.

Daar kan mij over opwinden.

Dat is hetzelfde als wanneer iemand vergif in mijn eten doet.

Ik ben mij voortdurend bewust, dat mijn eten bedorven is.

Ik weet, dat als ik er een hap van eet, dat ik dan vergiftigd wordt.

Maar ik kan er niet om heen.

Je moet dat vergif van 1 Johannes 5:7 steeds onder ogen komen.
Want het staat in je Bijbel.
Ja, zeg je, het staat tussen haken.
Natuurlijk, zeg ik, maar je leest het elke keer wel.
Misleiding, noem ik dat.
Als het er niet in hoort, dan moet je het weglaten.
Nee, ze zetten het tussen haken, dus je móet het wel lezen.
En het zet zich vast in je hoofd.

Weet u wat dit is?

Plastic soep in de oceaan.

Het verstandigste, als je regelmatig de NBG-vertaling leest, is om die 'toevoeging' met Typex uit te wissen.

1 Johannes 5:7 is het klassieke voorbeeld van 'rommelen' met de handschriften.

Nu is het 'gerommel' met handschriften niet het ergste.

Het ergste is, dat er *duizendvoudig* meer 'gerommeld' is met de vertalingen.

© 1995-2015 Menno Haaijman, c-s-s.website